

Hjälp – vi står på grund!

Ett gammalt talesätt säger att "den som inte gått på grund i Stockholms skärgård har aldrig seglat där". Uttrycket stämmer nog in på övriga skärgårdar och sjöar runt vårt land.

Text: Bengt Anderhagen

Jag kan erkänna att jag har seglat i skärgårdarna, det vill säga jag har grundstött flera gånger. Trots allt bättre navigationshjälpmedel och bättre sjökort så händer det att vi går på grund eller i varje fall får en grundkänning. Det kan bero på att vi inte är tillräckligt uppmärksamma och följer med i sjökortet, vi kanske litat för mycket på våra elektroniska hjälpmedel eller det kan vara extrem låg vattennivå för att nämna några orsaker.

När vi vill komma nära in mot land för att förtöja är det lätt att få en grundkänning, i synnerhet om båten har en djup köl. Det gör i allmänhet ingenting om man har tagit det sakta och vackert. Är man minst två

ombord är det bra att ha en utkik på stäven som kan kolla om det är tillräckligt djupt framför båten.

Kan orsaka skador

Får man en grundkänning vid högre fart kan det bli allvarligare. Även om man inte fastnar på grundet utan studsar över kan drev, propellrar, stödbockar och roder skadas.

Råkar du ut för detta bör du stanna båten omedelbart och kontrollera att båten inte läcker. Titta under durkarna. Finns det mycket vatten där måste du lokalisera läckan. Har du en kortkölad båt ska du kolla området inombords i bakkant på kölen. Starta motorn och prova att köra försiktigt. Vibrerar båten mer än

vanligt har kanske propellern eller propelleraxeln blivit skadad.

Glöm inte att checka rodet. Kärvar det kan hjärtstocken – roderaxeln – som kan ha blivit krökt.

En omtumlande situation

Att gå på grund är för många en omtumlande och otäck situation. Ljudet av smällen, båten som plötsligt stannar upp och lägger sig på sidan och det efterföljande kaoset kan höja stressfaktorn hos den mest kolugna person.

Den första tanke som slår en är om båten kommer att sjunka. Men har olyckan skett inomskärs och båten står fast på grundet bör inte risken vara överhängande och man har tid att tänka över situationen. Det är skillnad om man grundstött utomskärs och det förekommer sjöhävning. Då kan båten mycket snabbt slås sönder varför det blir bråttom att försöka ta sig av grundet och/eller kalla på hjälp.

Om båten står stadigt på grundet och det inte är någon

överhängande fara för att den ska slås sönder gäller det att handla metodiskt. Börja med att försäkra dig om att ingen i besättning är skadad. Vid en häftig grundstötning kan det hända att en person på en segelbåt rasar från sittbrunnen ner i salongen och slår sig rejält. På en motorbåt kan det finnas vassa hörn och kanter som kan orsaka skador på grund av plötsliga inbromsningar.

Stanna motorn respektive ta ner seglen. Kryp igenom båten för att kontrollera om den läcker. Lutar båten mycket kan det rinna in vatten via toalett, handfat etc. Ser du någon läcka försök då täta den. Har du segelbåt kan du kanske använda ett segel som du tätar med från utsidan. Länsypumpa. Tror du att det är risk att båten glider av grundet och kan sjunka kontakter du naturligtvis sjöräddningen.

På egen hand

Om du anser att båten är tät och funktionsduglig kan du försöka

Bengt Anderhagen, film- och TV-producent, är navigationslärare och har producerat TV-program om navigation och sjömanskap. Han seglar en Monsun 31 och gör varje år en chartersegling i Medelhavet. Bengt.Anderhagen@batliv.se

Överskatta inte elektroniska hjälpmedel och ha ordentliga marginaler så får du en säker båtsommar. Bilden är tagen av SSRS.

Friliggande axel och propeller är inte alltid skyddat. Foto: Frauscher.

att ta dig loss. Ta en ordentlig titt runt båten och se hur själva grundet ser ut. Använd ficklampa eller strålkastare i mörker. Normalt brukar det vara enklast att ta sig av grundet från samma håll som man körde på. Ser det ut att vara klart akterut försöker du backa av grundet. Hjälp till med båtshake, åra eller vad du har för att skjuta ifrån.

Kräng båten genom att besättningen får stå på ena sidan. Sitter den fast i lera kan det vara effektivt att försöka gunga båten från sida till sida. Har man en jolle eller gummibåt kan man ro ut ett ankare och ta hjälp med, man kan kränga ner masten med hjälp av ett fall.

Det gäller att vara kreativ och prova olika metoder. Huvudsaken är att man tar det lugnt och inte förvärrar situationen.

Har du en mindre båt är det kanske enklast att kavla upp byxbenen och ärmarna samt kliva ner på grundet och försöka skjuta ifrån.

Är det stört omöjligt att komma loss på egen hand får du ta hjälp utifrån. Är du medlem i Sjöräddningssällskapet Trossen eller Sjöassistans kan du kontakta någon av dessa organisationer. Du kan också rådgöra med sjöräddningen och höra om de har någon enhet i närheten. Kommer någon annan fritids- eller yrkesbåt bör du ta reda på om de vill ha någon ersättning för lossdragningen.

Undvik grundstötning genom att

- alltid vara noga med navigeringen
- alltid ha färskt sjökort ombord
- använda Hydrographicas noggranna sjökort när du kör i ytterskärgårdarna
- inte överskatta elektroniska hjälpmedel. Ha ordentliga marginaler och tänk på att plottern har en viss eftersläpning
- bryggsegla.

Ha en härlig sommar med många spännande upplevelser!

KÄNN DIG SOM HEMMA

OPTIMA® BlueTop® har alla goda egenskaper som krävs till sjöss. Den unika AGM Spiralcell®-teknologin ger pålitlig FÖRBRUKNINGSEL med dubbel LIVSLÄNGD. Batteriet är helt UNDERHÅLLSFRITT, LÄCKAGESÄKERT och LADDAS SNABBT. Perfekt också för ELDRIVNA UTOMBORDARE. Bäst av allt: OPTIMA BlueTop är inte bara extra kraftfullt, utan också garanterat extra LÖNSAMT. Övertyga dig själv. Läs mer på www.optimabatteries.com

OPTIMA®
BATTERIES
THE ULTIMATE POWER SOURCE™

The OPTIMA logo, OPTIMA Batteries, The Ultimate Power Source, Spiralcell Technology and BlueTop are trademarks of Johnson Controls, Inc.

Johnson Controls